

Vtisi iz avtobusa številka 6

Prvo soboto v mesecu oktobru je bila spominska komemoracija v severni Italiji, v mestecu Gonarsu, kjer je bilo do kapitulacije Italije zloglasno taborišče. ZB Ljubljana-Siška je povabila s seboj nekdanje internirance, borce in mlade ljudi, ki vojne niso doživeli in jo poznajo samo po pripovedovanju svojih staršev.

Tako sem se med potniki znašla tudi jaz.

Dan je bil ravno pravšen za potovanje, ne premrzel, ne prevroč. Pot nas je vodila proti Novi Gorici, v Vrtojbi smo prestopili mejo. Tovarišica Slava Rakovec je bila imenitna vodnica. Vedela je povedati kaj zanimivega o vsaki vasi, koder smo se peljali, o zgodovini, o geološki sestavi zemlje.

Na italijanski meji smo pobrali v naš avtobus nekaj potnikov iz avtobusa, ki se je pokvaril. Med vožnjo sem se zapletla v pogovor z nekdanjim internirancem, ki je še vedno živo doživljal tiste hude čase. Kar prehitro je minila vožnja do našega cilja, bilo mi je žal, da mi ni utegnil povedati še več zanimivega o Gonarsu. Zvedela sem tudi to, da je pred nekaj leti napisal knjigo »Beg iz Gonarsa«.

Na kraju, kjer je bilo nekoč taborišče, ni danes nobenih sledi več. Nobenih sledi o 30 metrov dolgih barakah, z dvema vhodoma, s pogradi lakote in mraza. Poleg pokopališča sedaj stoji veličasten spomenik žrtvam. Spodnji del je narejen iz švedskega rdečega marmorja, zgornji del pa iz nerjaveče kovine. S travnika vodijo navzdol stopnice in prideš v jedro spomenika. Levo in desno sta dva zavita hodnika. Kar me je najbolj pretreslo pri vsem

tem, so bile majhne krste z rdečo zvezdo in z imenom. Cele družine! Več kot 400 Slovencev je ostalo tu, pretežno Ljubljancem.

Proslava je bila zelo lepa. Tudi Italijani so se potrudili, da zabrišejo grehe svojih dedov. Po komemoraciji smo se odpeljali v Redipuglio, kjer je spomenik že malo odmaknjen I. svetovne vojne, vendar pravi orjak med spomeniki, kar sem jih do sedaj videla. To je pravzaprav cel hrib ob vznožju Doberdoba, ki je posvečen eni izmed trinajstih soških front. Sledil je seveda obvezen ogled trgovin v stari Gorici, saj vsi dobro vemo, kako je s tem. Toda, povem vam, ne splača se tam kupovati. Pač, kavo je kupil vsak, več pa že ne.

Le na poti nazaj nam je šlo za nohte. V Novi Gorici sofer ni dobil goriva. Grozilo nam je, da podaljšamo svoj izlet še za en dan. Pa je vendarle šlo. S pomočjo kolegov in znancev smo dobili nafto in srečno prišli v Ljubljano.

Zame to ni bil navaden izlet. Domov sem prišla obogatena z novim spoznanjem, kako kruta je vsaka vojna, kako ne zna izbirati žrtev samo med tistimi, ki so jo zagrešili.

Martina Hartman,
Rakovnik 15, Medvode

Obiskali so obeležja NOV

Spomin in spoštovanje

Krajevna organizacija ZZB NOV Smlednik je letos že tretjič priredila ogled obeležij iz narodnoosvobodilne borbe in revolucije v krajih, koder so bili tudi naši krajinj vključeni v odpor in v partizanske enote.

Na Okroglem nad Stranjami smo se spomnili Vinka Jenkoleta iz Hraša, ki je kot borec Zidanškove (Pohorske) brigade januarja 1945 omahnil s še šestimi soborci. Poln avtobus borcev in svojcev padlih je potem nadaljeval pot čez Černivec po dolini Drete, mimo znanih partizanskih krajev ter osvobojenih predelov sredi druge svetovne vojne, v Slovenj Gradec, kjer smo si ogledali muzejske zbirke in umetnostni paviljon ter tako spoznali tudi boj Slovencev onstran Karavank za njihove narodnostne pravice od plebiscitnih dni do konca druge svetovne vojne.

Predstavniki krajevne organizacije ZZB NOV Pameče so nas zatem popeljali do domačije Jesenk, znane iz aprila 1944, ko so nemški policisti presenetili borce Zidanškove brigade, ki so se po rušenju železnice in telefonskih drogov, požigu lesenega cestnega mostu v dolini in hiše ter gospodarskega poslopja lastniku tovarne kos po mitingu v Pamečah in številnih akcijah v okoliških krajih vrnili na to hribovsko kmetijo. Krajevno skupnost Pameče nam je predstavil tovariš Stanko Hovnik, o napadu policistov na Jesenkovo ter reševanju soborcev pa je zelo doživeto pripovedoval Avgust Paradiž-Niko. Venec k spominski plošči je položil eden od dvajsetih ranjenih Avgust Šmon-Rlko, ki je po skoraj štiridesetih

letih prvič obiskal ta kraj, kjer je med enajstimi partizani padel Smlejščan Albin Konjar-Branko.

Po vrnitvi v dolino smo se poklonili še pokopanim borcem v Pamečah ter dvanaštim zverinsko ubitim talcem na Vrhnjakovem vrtu. Na letališču v Turški vasi smo se zvečer poslovili od naših tovarišev in tovarišic iz Pameč in že med povratkom enoglasno sklenili nadaljevati s takimi obiski tudi v prihodnje.

Ta pietetni obisk pomnikov iz NOB in drugih znamenitosti, ki smo si jih še ogledali, so nas utrdili v prepričanju, da je spoznavanje in spoštovanje junaške preteklosti pomembna in častna naloga borcev, mladine in drugih aktivistov, saj se na ta način najbolj neposredno oddolžimo žrtvam nasilja vseh vrst za njihovo nesebičnost, junaštvo in prispevek k svobodi naše domovine.

Organizatorji tega obiska so se vsestransko potrudili. Udeležencem so več tednov pred odhodom zagotovili popis spopada pri Jesenku iz monografije o Zidanškovi brigadi. Kljub temu pa je danes neposredno spoznavanje dogodkov in krajev iz NOB in revolucije izredno pomembno že zaradi časovne oddaljenosti, zato je taka usmeritev borcev in drugih krajanov Smlednika vredna posnemanja.

Predstavnika krajevne organizacije borcev iz Pameč smo z veseljem pozdravili pred kratkim ob našem krajevnem prazniku in jima pokazali tudi nekaj naših obeležij iz NOB ter druge znamenitosti in dosežke Smlednika in sosednjih vasi.

Drago Vobovnik

Prometna varnost
v III. trimesečju

Red mora biti

V etičnem kodeksu udeležencev v cestnem prometu je med drugim zapisano: »Za življenje v prometu je človek sprejel strogo določen red. Red je tu potreben bolj kot na kateremkoli drugem področju. Od tega, kako ga uveljavlja, sta odvisna osebna sreča in sreča drugih, saj je zdrav in za delo sposoben človek največje bogastvo vsake družbene skupnosti«.

V današnjem času utripa prometno življenje, ne glede na bencinsko krizo, z vsakim dnem močnejše in se vse hitreje razvija. V mestih še hitreje kot na podeželju. Ljudje hitijo na delo ali po drugih opravkih z mopedi, z motornimi kolesi ali z avtomobili, kajti cestna vozila prihranijo mnogo dragocenega časa pa tudi truda.

Toda promet ni vselej koristen. Človeku je hkrati, ko mu pomaga, lahko tudi nevaren, zlasti tistim, ki ne poznajo ali nočejo poznati osnovnih zakonitosti sodobnega prometa in se ne znajdejo v njegovi zapletenosti. To nam kažejo tudi statistični podatki za tretje trimesečje letošnjega leta, saj smo imeli v občini Ljubljana-Siška 22,5 odstotka vseh nezgod v mestnem merilu.

Vzroki prometnih nezgod so: nepriklagljena hitrost vožnje, izsiljevanje prednosti v križiščih, vožnja v rdečo luč na semaforiziranih križiščih, nezadostna varnostna razdalja, nepravilno prehitovanje in nenadne spremembe smeri vožnje. Našteli smo šest vzrokov prometnih nezgod, ki so med glavnimi in se iz meseca v mesec spreminja le vrstni red.

Največ prometnih nezgod so povzročili vozniki motornih vozil, takoj za njimi so kolesarji in nato vozniki koles z motorjem. Pešci so bili povzročitelji manjšega števila nesreč, udeleženi pa so bili v večjem številu prometnih nezgod. Do teh največkrat pride na lokalnih cestah in mestnih ulicah, posebno na križiščih. Po številu nezgod sledi gojenjska magistrala, nato štajerska, primorska. Najmanj pa jih je na kočevski magistrali.

Ker nastopa letno obdobje, ko se bodo vozne razmere občutno poslabšale, voznikom vseh vrst vozil priporočamo skrajno previdno vožnjo.

Roman Stana